

sággal is. Rohamukon állt meg a világ szeme a szabadságharcban, 1914-ben és 1941-ben is. Tele van a honvéd szíve meleg gyöngédséggel. Az első világháború négy éves viharja sem tudta kiirtani szívéből a szeretetet és könnyörületet. Megosztja az ellenséggel mindenét, kenyerét, italát. Hát hogyanne követné Urát, a Békesség Fejedelmét. Hiszen Ő is harcot hirdetett. Az igazság harcát az igazságtalan ellen.

Ezért száll szeretetiünk, tiszteletünk a magyar honvéd felé. Ha pedig meghal, elesik... szépen mondja róla a költő:

Szerte a hazában s messze idegenben
Aldozatok siri hantja domborul,
Vádló fakesztek integetnek némán
S korhadó fejfákra magyar szív borul...

Hej bizony, sok hősiükön betelik Petőfi végzete.
Szeressétek a magyar katonát!

1848. MÁRCIUS 15.

Magyar történet műzsája,
Vésőd soká nyugodott,
Vedd föl azt s örök tábládra
Vésd föl ezt a nagy napot!

Míg az országgyűlés ott fenn,
Mint szokása régóta,
Csak beszélt nagy sikeretlen:
Itt megköndült az óral

Nagyapáink és apáink
Míg egy század elhaladt,
Nem tévének annyit, mint mink
Huszonnégy óra alatt.

Tette ifjak, tette végre,
Verjük le a lakatot,
Mit sajtónkra, e szentségre,
Istentelen kéz rakott.

Csattogjatok, csattogjatok
Gondolatink szárnyai,
Nem vagytok már többé rabok,
Szét szabad már szállani.

És ha jó a zsoldos ellen,
Majd bevárjuk mit teszen:
Inkább szurony a szívekben,
Mint bilincs a kezeken!

Szálljatok szét a hazában,
Melyet eddig láncotok
Égető karikájában
Kínosan sirattatok.

Föl a szabadság nevében,
Pestnek elszánt ifjai!...
S lelkesedés szent dühében
Rehantunk hódítani.

Szabad sajtó!... Már ezentúl
Nem féltetek nemzetem.
Szívedben a vér megindul
S éled a félholt tetem.

És ki állott volna ellen?
Ezren és ezren valánk,
S minden arcon, minden szemben
Rettenetes volt a láng.

Ott áll majd a krónikában
Neved, pesti ifjúság,
A hon a halálórában
Benned lelte orvosát.

Egy kiáltás, egy menydörgés
Volt az ezrek hangja,
Odatört a sajtóhoz és
Zárját lepattantotta.

Nem elég... most föl Budára.
Ott egy író fogva van,
Mert nemzetének javára
Célozott munkáiban.

Magyar történet műzsája,
Vésd ezeket kövedre,
Az utóvilág tudtára,
Ottan álljon örökre.

S fölmenének az ős Budába,
Fölrepültünk mint sasok.
Terhünköt a vén hegy lába
Majdnem összeroskadott.

S te, szívem, ha hozzád férne
Hogy kevély légy, lehetnél!
E hős ifjúság vezére
Voltam e nagy tettekél.

A rab író oly örömmel
S diadallal hoztuk el,
Aminőt ez az öreg hety
Mátyás alatt ünnepelt!

Egy ilyen nap vezérsége,
S díjazva van az élet...
Napoleon dicsősége,
Te veled nem cserélek!

(Petőfi Sándor.)

Az első nemzeti hadsereg!

Mesemondás! Lehetett is az valaha! Hogy egy kicsiny, elszigetelt országnak rokontalan nemzete valaha saját haderejével kilenc oldalról rárohanó támadás ellen védelmezte volna magát diadallal, dicsőséggel! Hogy ne birt volna vele „egy” óriás, hogy rá kellett volna eresztetni Európa másik óriását is és még azzal is megbirkózott, még akkor is saját magának kellett lefeküdnie, hogy rágazolhassanak!

Dehát hol vette volna ez a nemzet azt az ősmondabeli csodás erőt?

Elmondom, ahogy láttam.

Egy végzetetlen jajkiáltás hangzott a hazán végig, az ország egyik bércefalától a másikig verődött az vissza s midőn másodszor visszatért, már nem volt jajkiáltás, hanem harci riadó!

Megnépesült a kitűzött zászlók környéke. A földműves otthagya ekéjét, a tanuló elhagyta iskoláját, a családapa boldog tűzhelyét és ment a zászlók alá. Tizenhárom, tizennégy éves gyermekek csoportja emelte a nehéz fegyvert, mely alatt válluk még meggörnyedt, s hetvenéves galambősz férfiak állottak a gyermekekkel egy sorban.

Nem kellett felpénzzel csalogatni senkit, egy nemzetiszínű kokárda volt az egész ajándék, amit a belépő kapott.

Uri családok elkényeztetett fiai, mágánások, nemesek jöttek önként s együtt sanyarogtak a parasztfiúkkal esőben, zivatarban, sárban, szemétágyban, rongyban és dicsőségben!

Egy ügyvéd ott hagyta irodáját, kardot kötött s a legelső csatában maga vitte a zászlót legelől Schwecháfnál a kartácszáporral szemközt. A végén ezredes lett.

Schasek tanulta a háborút!